International Journal of Kannada Research
www.kannadajournal.com

ISSN: 2454–5813
IJKR 2019; 5(1): 66-69
© 2019 IJKR
www.kannadajournal.com
Received: 13-11-2018
Accepted: 14-12-2018

ಪ್ರೇಮಾಂಜಲಿ ಕಲಕೇರಿ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕಲಬುರಗಿ

Correspondence
ಪ್ರೇಮಾಂಜಲಿ ಕಲಕೇರಿ
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಕಲಬುರಗಿ

ದಲಿತ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಕೊಡುಗೆ

ಪ್ರೇಮಾಂಜಲಿ ಕಲಕೇರಿ

ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಪುರಾಣಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಮಾಜದ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿರುವುದು ಶೋಚನಿಯವಾಗಿದೆ. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಒಂದು ಕಣ್ಣಿನಂತಿದ್ದರೂ ಅವರನ್ನು ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭದಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಎಂದರೆ ದಲಿತರಿಗಿಂತಲೂ ಕೀಳಾಗಿ ಕಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದುದಾಗಿದೆ. ಮನು ಹೇಳವಂತೆ 'ಎಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಗೌರವಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಅಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ನೆಲಸುತ್ತಾರೆ. ಸ್ಮೃತಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮನು ಮುಂದುವರೆದು 'ನ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮರ್ಹತಿ' ಎಂದು ಸಾರಿರುವಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ ವಿದಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆ ಇರುವುದೆ ಗಂಡಿಗಾಗಿ ಅವಳು ಕೇವಲ ಒಂದು ಭೋಗದ ವಸ್ತು ಎಂದು ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಹೆಣ್ಣೆಂದರೆ ದಾನೆ, ಅಬಲೆ, ಭೋಗದ ವಸ್ತು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಅವಳು ಮಾಯೆ, ಚಂಚಲೆ, ಪಾಪಿ, ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧನೆಗೆ ಅವಳೊಂದು ಆತಂಕವೆಂದು ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ ಪುರುಷ ಸಮಾಜ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ನಿಕೃಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡಿತ್ತು. ಅವಳ ಬದುಕನ್ನು ಕರಾಳರೂಪಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿದ್ದವು. ಮಮತೆಯ ಎದೆ ಹಾಲು ನೀಡಿ ಜೀವಕೊಟ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನೀಡದೆ ಅವರ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸಿ ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿದ ಸಮಾಜದ ಕ್ರೌರ್ಯತೆಗೆ, ಗೊಡ್ಡು ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಅವಿವೇಕತೆದ ಮೌಢ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದವು ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಧರ್ಮಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ದಲಿತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಯ ಅಮುಲ್ಯ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ದೂರವಿರಿಸಿ. ಇದು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ವಿಧಿಯೆಂದು ನಂಬಿಸಿದವು ಈತರಹದ ಶತಶತಮಾನದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣಿರಿನ ಕತೆಗೆ ಅಂತ್ಯಗಾಲ ಬಂದಿದ್ದು 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಶೋಷಣೆ ಚಿಂತನೆಗಳು ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗು ಸಾಹಿತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಹಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಅಂಧಕಾರಮಯವಾದ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಧ್ದಾರದ ಕೈದೀವಿಗಳಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಶರಣರು ಬಸಣ್ಣನವರ ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ವಿಮೋಚನೆಗೆ ಮುಂದಾವರು ನಿಶ್ಯಬ್ದ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನೇಮಾಡಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಶರಣರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮನೋಭಾವ ಹಾಗೂ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಿಚಾರ ದೊರೆತವು. ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಅನುಭವ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಸಲು ವಚನವನ್ನು ಸಮರ್ಥ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡರು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ಕಾಳಜಿಯಂದರೆ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಛಿದ್ರಗೊಳಿಸುವ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಲೇ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಜೀವ ಕೊಟ್ಟದು ಅಂತೆಯೇ ವಿವಿಧ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರದಿಂದ ಬಂದ ದಲಿತ ವಚನಕಾರರು ಕೂಡ ಎಲ್ಲರಂತೆಯೇ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಳುವೆ ನಡೆಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಷಟಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದು ಮೋಕ್ಷ ಪಡೆಯಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿದ ಬಸವಣ್ಣ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುಗಳ ನೇತ್ರತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರುಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಮಾನ ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿದರು.

ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಖಂಡಸಿ ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಲ್ಲಿ 'ಮನದ ಮುಂದಣ ಆಸೆಯೇ ಮಾಯೆ' ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾರಿದರು ಗಂಡಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಮಾಯಯಾದರೆ, ಗಂಡು ಕೂಡ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾಲಿಗೆ ಮಾಯೆಯೆ'ಯೋಗಿಗೆ ಯೋಗಿಣಿಯಾಗಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಮಾಯ'ಎಂಬ ಅಕ್ಕನ ಈ ವಚನ ಉಕ್ತಿ

ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತದೆ. ಈ ವೈಚಾರಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲು ಜಾಗೃತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಸತ್ತಣಬದುಕಿನ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚರ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ವಿಲ್ಲದೆ ಪುರುಷನ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ನಡುವೆ ತನ್ನ ಪ್ರಪಂಚವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ದುಡಿಮೆಯನೋಗಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟು ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಪುರುಷರಷ್ಟೆ ಸಮಾನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅರಿವು ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಆಕೆ ವಿದ್ಯ ಕಲಿತದ್ದಲ್ಲದೇ ತನ್ನ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳುವ ಮುಕ್ತ ವಾತಾವರಣಗಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡತೊಡಗಿದಳು ಹೀಗಾಗಿ ಅನೇಕ ಶಿವಶರಣೆಯರು ಪುರುಷರಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಹಾಗು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಜೀವನದ ನಾನಾ ಸಮಸ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ಹೆಣಗಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೇಲವರ್ಗದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಅನುಭವ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನ ವಚನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದರು.

ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕ, ನೀಲಲೋಚನೆಯಂಥವರನ್ನು ಗುರುತಿಸಬುವುದು ಅದರೆ ಅಂದಿನ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೆಂದರೆ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ಧನಿ ಎತ್ತಿದು ಇತಿಹಾಸದ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಬಾಯಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದೆ ಅಪರೂಪ, ಹೀಗೆ ದಲಿತರಿಂದ ಬಂದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂಡಾಯ ಮನೋಭಾವ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸುತ್ತಣ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಭೇದ, ಶೋಷಣೆ, ಅಜ್ಞಾನ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಅರ್ಥಹಿನ ಆಚರಣೆಗಳು ಅವರನ್ನು ರೊಚ್ಚಿಗೆಬ್ಬಿಸಿದವು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಉಗ್ರವಾಗಿ ಟಿಕಿಸುವ ಮನೋದೈರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಸಿಡಿದೆದ್ದರು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕೆಡುಕಾಗಿ ತೋರುವ ಏನನ್ನೆ ಆಗಲಿ ಅವರು ಬಲುವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುವ ಮನೋಧರ್ಮ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದಂತಹ ಸತ್ಯಕ್ಕ, ಕಾಳವ್ವ, ಸೂಳೆ ಸುಂಕವ್ವೆಯರಂಥಹ ನೂರಾರು ಶಿವಶರಣೆಯರು ದಲಿತ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದು ಅನುಭವದ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂದು ತಮ್ಮ ಮನದಾಳದ ನೋವನ್ನು ಚವನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಭಿಡೆಯಿಂದ ನಿರ್ಭಿತವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಉದ್ದಾರ ಹಾಗು ಅಸ್ಪ್ರಶ್ಯರ ಸಮಾನತೆ ಶರಣರ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು.

ಮೇಲುವರ್ಗದವರ ಶೋಷಣೆ ವಂಚನೆಗಳಿಂದ ಅವರ ಮನದ ಆಂತರಿಕ ತುಡಿತವನ್ನು ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ಲಿಂಗಮ್ಮ, ಸತ್ಯಕ್ಕ, ಸೂಳೆ ಸಂಕವ್ವ ಮೊದಲಾದವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಹೆಚ್ಚು ಬಂಡಾಯ ಮನೋಧರ್ಮ, ಉಗ್ರವಾದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಕಾಳವ್ವೆ ಈ ಬಗೆಯ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಟೀಕಿಸಿರುವಳು

> "ಕುರಿಕೋಳಿ ಕಿರಮೀನು ತಿಂಬವರಿಹೆಲ್ಲ
> ಕುಲಜ ಕುಲಜರೆಂಬರು
> ಶಿವಗೆ ಪಂಚಾಮೃತವ ಕರೆವ ಪಶುವ
> ತಿಂಬ ಮಾದಿಗ ಕೀಳು ಜಾತಿಯಾದರು"

ಕುರಿಕೋಳಿ, ಕಿರಿಮೀನುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನವವರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಕುಲಜರೆಂದೂ ಶೀವನಿಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಕರೆದ ಹಸುವ ತಿನ್ನುವವರನ್ನ ಕೀಳು ಜಾತಿಯವರೆಂದು ವರ್ಗಿಕರಿಸುವ ಸಮಾಜದ ದೋರಣೆಯನ್ನು ಅವಳು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅವರೆಂತು ಕಿಳುಜಾತಿಯಾದರು? ಜಾತಿಗಳು ನೀವೇಕೆ ಕೀಳಾಗಿರೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನುಂಡುದು ಪುಲ್ಲಿಗೆ ಶೋಭಿತವಾಗಿ ನಾಯಿ ನೆಕ್ಕಿ ಹೋಯಿತು. ಮಾದಿಗರುಂಡುದು ಪುಲ್ಲಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಶೋಭಿತವಾಯಿತು ಅದೆಂತಂದಡೇ ಸಿದ್ದಲಿಕೆಯಾಯಿತು ಸಗ್ಗಳೆಯಾಯಿತು ಸಿದ್ದಲಿಕೆಯ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಸಗ್ಗಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಶುದ್ದವೆಂದು ಕುಡಿದು ಬುದ್ದಿಗೇಡು ವಿಪ್ರರಿಗೆ ನಾಯಕ ನರಕ ತಪ್ಪದಯ್ಯ ಎನ್ನವಳು.ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಭದ್ರವಾಗಿ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಶೋಷಣೆ ನಡೆಸಿದ ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗದವರ ಬಗ್ಗೆ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದವರ ಎದೆಯ ಬೆಂಕಿ ಅವರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಉಂಡೆಗಳಗಾಗಿ ಸಿಡಿದಿವೆ. ಕಾಳವ್ವೆ ಅಂಥವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.

ಗುರು–ಲಿಂಗ–ಜಂಗಮಗಳು ಒಂದೇ ಎಂದು ತಿಳಿದ ಪುರಾಣಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಶರಣನ ಕೆತ್ತಲಾದ ಅಮೋಘ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಂತಿದೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಅಥವಾ ಭಕ್ತನ ಬದುಕು ಒಂದೊಂದು ತತ್ವದ ಅನುಸಂಧಾನ. ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತ ಎದುರಿಸುವ ತಾಕಿಕ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಓದುಗರನ್ನು ಚಿಂತನಶೀಲರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ. ಸಮಸ್ತ ಶರಣರ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ನಡುವೆ ಹೊಳೆಯುವ ನಕ್ಷಯ್ರಗ್ರಳೆಂದರೆ ಈ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಪ್ರೌಢರಾಯನ ಕಾವ್ಯ, ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ, ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಪದ್ಮರಾಜ ಶಿವತತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಮುಂತಾದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಸವ ಪೂರ್ವದ ಹಾಗು ಬಸವ ಸಮಕಾಲಿನ ಶರಣ–ಶರಣೆಯರ ಕಥೆಗಳು, ಪವಾಡ ಘಟನೆಗಳೂ ಮೂಡಿ ಬಂದಿವೆ.

ಈ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೂದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿದೆ. ಶರಣರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಸ್ತ್ರೀ ನಿಷ್ಠೆ ಧೊರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ಬಹುಕಾಲದ ಬಂಧನದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಯೋರುವ ತನ್ನಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ದೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಲುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದಳು. ಅದರ ಪ್ರತಿಫಲವೇ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಾವೇಶಗೊಂಡ ಶಿವಶರಣೆಯರ ಸಮೂಹ ದೇಶ,ಜಾತಿ,ಕುಲ ಹಾಗೂ ಪಂಥಗಳನ್ನು ಮತು ಕೆಟ್ಟಪಾಡುಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಸ್ತ್ರೀ ಧರ್ಮದ ಮೇಲ್ಮೆಯನ್ನು ಸಾರಿತು. ಮೋದಲು ಬಾರಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗು ಆದ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂನೆ ನಡೆಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದಿಕ ರೂಪ ಕಾವ್ಯಮಯವನ್ನಾಗಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ವಚನಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾದ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೋಂಡರು. ಅಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಈ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಬದುಕಿದ ಕಾಲ, ಸ್ಥಳ ಹಾಗು ಅವರಸಾಮಾಜಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತಿಕವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕವಿಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿರವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ಶಾಸನೋಕ್ತ ಶರಣೆಯಾದ ವರದಾನಿ ಗುಡ್ಡವ್ವೆ ಮೊದಲಿಗಳು. ಈಕೆಯ ಬಸವಪೂರ್ವದ ಶರಣೆ ಎಬುದು ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಶ್ಪೃಶ್ಯ ಜನಾಗದಿಂದ ಈ ಶರಣೆಯು ಶಿವ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪರಂಪರೆಯ ಉದ್ದಕೂ ಒಬ್ಬ ವೀರಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಪವಾಡ ಸ್ತ್ರೀ ಎನಿಸಿಕೊಡಿದ್ದಾಳೆ. ಗುಡ್ಡವ್ವೆ ವಚನಕಾರಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪವಾಡ ಆಧಾರಗಳೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಆದರೆ ವರದಾನಿಗುಡ್ಡವ್ವೆ ಬಸವಪೂರ್ವದಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ ಕಥಾನಕ ಪ್ರಸಂಗಳಲ್ಲಿ ವರದಾನಿ ಗುಡ್ಡವ್ವೆಯ ಸ್ಮರಣೆಗೈದಿದ್ದಾರೆ.

ಶರಣರ ಸಮುದಾಯದ ಈ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಕೇವಲ

ಕೌಟುಂಬಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸದೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯು ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣರ ಪ್ರಭಾವಲಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೋಂಡು ರಚಿಸಿದ ಇವರ ವಚನಗಳು ಅನೇಕ ದೃಷ್ಠಿಗಳಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಕಮ್ಮ ಅಮುಗೆರಾಯಮ್ಮ, ಉರಿಲಿಂಗಪೆದ್ದಿಗೆ, ಪುಣ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ ಕಾಳವ್ವೆ, ಗಜೇಶ ಮಸಣಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಯ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಮರ್ಶೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಈ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ಎಲ್ಲ ಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ತುಡಿತವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶರಣ ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿ ಸರ್ವಸಮಾನತೆ ವಿಪ್ರ ಮೊದಲು ಅಂತ್ಯಜ ಕಡೆಯಗಿ ಶಭಕ್ತರಾದ ವರನ್ನೆಲ್ಲರ ನೊಂದೆ ಎಂಬೆ! ಎಂಬುದು ಶರಣರ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವು ಮಾನವರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನರು. ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು, ಹಿರಿದು ಎಂಬುದೆಲ್ಲಾ ಕೃತಕ ಸ್ವಾರ್ಥ ಪ್ರೇರಕವಾದದ್ದು. ಇದು ಸಮಾಜದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಘಾತುಕವಾದುದು. ಹಿರಿದು-ಕಿರಿದು, ಮೇಲು-ಕೀಳುಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಮಾನವನ ಹೇಯ ದುರ್ಬುದ್ಧಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೀಳುತನದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಎಂದು ಶರಂರು ಅದನ್ನು ಬಲುವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದರು. ದೇವರು ಓಬ್ಬನೇ, ಭಕ್ತಿಯೋಂದೇ ಅದಕ್ಕೆ ದಾರಿ, ಸೇವೆಯೋದೆ ಅದರ ಮಂತ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು.ಅದು ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರಭು-ಪೂಜಾರಿಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ದೇವರನ್ನು ಪಾರುಮಾಡಿ ಜನತೆಯ ಮಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಡೆದೊಡಿಸಿದರು. ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆಯನ್ನು ಪೆತಿಷ್ಠಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಕಂಡ ಸಮಾಜಿಕ ದೃಷ್ಠಿಗೆ ಏಕದೇವೋಪಾಸನೆ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಿತು. ಅದು ಸತ್ ಚಿತ್ ಹಾಗೂ ಆನಂದ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಸ್ವಯಂ ಭಕ್ತಿಯ ಉಪಸನೆಯತ್ತ ಜನಮನವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿದರು. ಈ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಗಿತಕೊಂಡ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚಲನಶೀಲಗಳಿಸುವ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯೆಗೊಂಡ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ವುಚಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮೂಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು ಗುರುತಿಸ ಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಮನೆತನದ ಇಡಿ ಭಾರವನ್ನೇ ಹೋರುವ ಆಕೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೀಳನ್ನಲಾದೀತೆ? ಇದೆಲ್ಲದರ ಸಂಪೂಣ್ ಅನುಭವ ಅರಿವು ಇದ್ದ ಶಿವಶರಣೆರು ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಹೊಸ ಅನುಭವದ ಅರಿವುಂಟಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಕೆಯ ವೈಚಾರಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಳು ಹೆಣ್ಣು ಕೂಡ ಪುರುಷನಂತೆ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲಳು, ಯೋಚಿಸಬಲ್ಲಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ವಚನಕಾರ್ತಿರು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೊರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅಂದಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಂದರೆ ಕೆಳವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆರು ಕೂಡ ದನಿತೆಗೆದು ಮಾತನಾಡಿದ್ದು. ಇತಿಹಾಸದ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡಿದ್ದೆ ಅಪರೂಪ ಅಂಥದರಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡೆನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಿವಶರಣರು ತೋರಿಸಿದ ವಿಶಾಲ ಮನೋಭಾವ ನಡೆಸಿದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿದ್ದ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರು ವಚನ ಚಳಿವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದರು.

ವಚನಕಾರ್ತಿಯರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರಿಗೆ ಶೈವಾಚಾರವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವಂಥ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಂಪರೆಯೇ ಜೀವನ ಗುರಿಯಾದ್ದು, ಪರಂಪರಾನುಗತಯಾಗಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪತಿಭಕ್ತಿ, ಕಾಯಕ, ದಾಸೋಹ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮೋನ್ನತಿ ಮುಂತಾದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ತಲೆಬಾಗುವುದು ಹಿತವಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಕಲವರು ಸ್ತ್ರೀ ಧರ್ಮಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೂರ ಸರಿದು ಹೊಸದೆ ಆದ ಜೀವನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೋಳಿಸುವ ರೀತಿ ಅದ್ಭುತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಪತಿಗೆ ಬುದ್ದಿ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಪ್ರಬುದ್ಧಳಾದ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಅದ್ಭುತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತೋರುವ ಲಿಂಗಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡಿನ ಭೇದವನ್ನು ಸಾರುಸಗಟಾಗಿ ಖಂಡಿಸುವ ಗೊಗ್ಗವ್ವೆ, ಇವರೆಲ್ಲಾ ಅಂದಿನ ಸಮಾಜ, ಸಂಸಾರವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಸ್ಥಶಪಿಸಿದ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೆ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ನೀಡೀದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಹರವು ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಕೇವಲ ಕುಟುಂಬ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಇಡೀ ಸಮಾಜದ, ಧರ್ಮದ ಅನುಭವಗಳು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀ ಜನಾಂಗವು ತವು ಅಲೋಚನಾ ಶಕ್ತಿ, ವಿಚಾರ ಸಾಮರ್ಥಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಬಂದದ್ದು, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಮ್ಮದೆ ಆದ ಪರಿಸರವನ್ನು ನೀರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ತುಂಬಾ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ದಲಿತ ಶರಣೆಯರು ಗಣನೀಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪರಿಮಿತಿಯೊಳಗೆ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿರುವುದು, ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಭಿತವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವುದು ಸ್ತ್ರೀಯ ಅಭಿವ್ಯಕಿಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಹಲಕರ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನೆಯನಿಸುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನುಭಾವ, ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿ ಧರ್ಮ, ನೀತಿ, ಡಾಂಭಿಕ ಭಕ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಒಂದೊಂದು ಬಾಎಇ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕರಂತೆ, ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಂತೆ ಕಂಡುಬರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಅಸಹನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅನಿಭವಿಗಳಾಗಿ ಆತ್ಮದಗುಣವನ್ನು, ಮನದ ಚಪಲತೆಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ಹಿಂಗೆ ಅವರ ಮಾನವತಾ ಮನಸ್ಸು ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರು ನಡೆದ ದಾರಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ರಾಜಮಾರ್ಗವಾದರೂ ಲೌಕಿಕವನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡ ಇವರ ಒಲವು- ನಿಲುವುಗಳ ಮಾನವಿಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಗಟ್ಟಿಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಚಿಂತನಶೀಲತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಲೇಬೇಕು. ಇವರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮ್ಮ,ಸತ್ಯಕ್ಕ, ಕಾಳವ್ವೆ, ರೆವಮ್ಮೆಯರ ವಚನಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರತ ಸಂಬಂಧ ವಿಚಾರಗಳು, ಗುರುವಿರಕ್ತ ಜಂಗಮ ಇವರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಡಂಬನೆಗಳು ಶಿಲ ಚಾರಿತ್ರ್ಯೇ, ನುಡಿ- ನಡೆಗಳು ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಇವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ, ರೆವಮ್ಮೆ ಹಾಗೂ ಕಾಳವ್ವೆಯರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿಕಂಡುಬರುವ ಒರಟುತನ, ಅವರ ನಿರ್ಭಿತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತುಯನ್ನು ತೋಸಿಕೊಡುವುದು, ಕೇವಲ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾಜವನ್ನಿ ಕುರಿತು ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಪೊಳ್ಳುತನವನ್ನು ನಿರ್ಭಿಡೆಯಾಗಿ ವಿಡಂಬಿಸಿರುವುದು ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ಎದೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾಳಜಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೇತಲದೇವಿ, ಗುಡ್ಡವ್ವ, ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ, ಸತ್ಯಕ್ಕ, ಕಾಳವ್ವೆ, ಕಾಲಕಣ್ಣಿಯ ಕಾಮವ್ವ, ರೇವಮ್ಮ, ಮುಂತಾದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಇಡೀ ಸಮಾಜವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಾನಾ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಬಂದ ನೋವನ್ನು ತಮ್ಮ

ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಹರಿಯಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ವರ್ಗ, ವರ್ಣ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸಿಡಿದೆದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮದಿಂದ ದೂರವಿದ್ದು ಶೂದ್ರಳೆನಿಸಿಕೊಂಡ ಹಡಣ್ಣು ಈ ವಚನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ ಮೋಕ್ಷ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇವರು ಮಹಿಳಾ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದನಿ ಎತ್ತಿದ್ದರೂ ಪುರುಷ ದ್ವೇಷಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ, ಪುರುಷರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮಾನತೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಇವರು ಭಾವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಮಾನತೆಗೆ ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಇಬ್ಬರ ಸಹಕಾರ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ, ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ಇವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮನಗಂಡಿದ್ದರು, ಅಂತೆಂಯೇ ಇವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಆದರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು. ಅವರ ನೆರಳಿನಂತೆ ನಡೆದದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಗೆಯೇ ಇವರ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಪರ ಕಾಳಜಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ವಿರುದ್ದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಇದೆಯೇ ಹೊರತು ಬೇರೆಯವರನ್ನು ದೂಷಿಸಬೇಕೆಂದು ದುರುದ್ದೇಶ ಖಂಡಿತ ನಮಗೆ ಕಾಣಸಿಗದು, 'ಶರಣರ ಲಿಂಗಪತಿ' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿಟ್ಟು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಬಗೆಯನ್ನು ಅರಿತವರಾಗಿದ್ದರು. ಈವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ನೋವು ಕಾಳಜಿಘಳು ಕೇವಲ ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಿರದೇ ವೈಯಕ್ತಿಕತೆಯಿಂದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕಕೆ, ವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಮವ್ಯಪಿಯವರೆಗೆ ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಈ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾಗಿವೆ.

ಸಾಮಾಜಿ ಸಂದರ್ಭಧ ಇನ್ನೋಂದು ದೊಡ್ಡ ಪಿಡುಗೆಂದರೆ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥ. ಇದನ್ನು ಒಡೆಯಲು ಅನೇಕ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದರೂ ಯಾವುದೂ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಅದು ಎಷ್ಟು ಆಳವಾಗಿ ಬೇರೂರಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವಚನಕಾರರು ಈ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಕಂಕಣಬದ್ದಾರಾಗಿ ನಿಂತರು.

ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣವಾಗಿತ್ತು. ಹುಟ್ಟಿನ ಆದಾರದ ಮೇಲೆ ಮನಿಷ್ಯನೋಬ್ಬ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಆಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪೂರ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದವರು ವೈದಿಕರು. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ತಾವು ಮಾತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಟರೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತ ತಮಗೆ ಬೇಕಾದವರನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಈ ವೈದಿಕರು ಹೊಂದಿದರು. ಇಂಥ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದಳ್ಳುರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ನಲುಗಿ ಹೋದ ಕೇಳವರ್ಗದ ಜನ ಅವರ ವಿರುದ್ದ ಕಿಡಿಕಾರಿದರು. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯವೇ ಹೊರತು ಆಡಳೀತಾತ್ಮಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಕೆಳವರ್ಗದ ವಚನಕಾರರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರಿತಿದ್ದರು. ಶ್ರೇಷ್ಟತ್ವದ ನಿರ್ನಾಮವಾಗದೇ ಕನಿಷ್ಟತೆ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಲಾರದೆಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಇವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಜಾಲಾಡತೊಡಗಿದರು. ವಚನ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ವಚನಕಾರರೆ ಭಾಗವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸರಿಸಮಾನವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಜನ ದಲಿತ ವಚನಕರ್ತಿಯರು ಕೂಡ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ತಮ್ಮನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ, ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ, ಗಂಗಾಬಿಕಾ, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮರಂತಹ ನಾಲ್ಕಾರು ಜನರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಲಿದೆಲ್ಲಾ ವಚನಕಾರ್ತಿತರು ದಲಿತರಿಂದಲೆ ಬಂದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳ ಬದಲಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ನಡುವೆ ಸ್ವಾರ್ಥ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪರಸ್ಪರ ದ್ವೇಷ-ಅಸೂಯೆಗಳೆ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಚನಕಾರರ ಉದಯಯಿತು. ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಣೆ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ವರ್ಗದಿಂದ ಬಂದ ವಚನಕಾರರು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೌಢ್ಯತೆಯ ಪರದೆಯನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಟ್ಟಲೆತ್ನಿಸಿದರು. ಮನಿಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ತಲೆ ಎತ್ತಿದ ಅಸಮನತೆಯ ಸೌಧವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ತಾವು ಹಾಕಿದ ಗೆರಗಳನ್ನು ತಾವೆ ದಾಟುತ್ತ ತಾವು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಕಾಶದೆತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ಜೋತೆ ಜೋತಯಾಗಿಯೆ ಸಾಗಿದವು. ಇದೇ ಕೊನೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯದೇ ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದೆ ಅಚಿತಿಮವೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದ್ನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು

1. ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಮ.ನ.ಜವರಯ್ಯ
2. ಕಣವಿ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆ: ಡಾ.ಗುಂಡಣ್ಣ ಕಲಬುರ್ಗಿ,
3. ಸಂಕೀರ್ಣ ವಚನ ಸಂಪುಟ: ಡಾ. ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ,
4. ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನ ಸಂಪುಟ : ಡಾ ವೀರಣ್ಣ ರಾಜೂರ
5. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ : ಎಂ. ಆರ್. ಚಲಿವಾದಿ